

Speech van de Voorzitter van de Eerste Kamer, de heer Fred de Graaf, tijdens de bijeenkomst van de *Association of European Senates (AES)* in Parijs, 16 maart 2012.

Beste collega's,

Het is een waar genoegen u allen hier te mogen ontmoeten. Voor mij is het de eerste keer dat ik als Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal aan deze conferentie deelneem. Het afgelopen jaar heeft zich bij een groot aantal Europese senaten een wisseling van het voorzitterschap voorgedaan. Ik verheug mij met u allen de samenwerking in onze unieke Associatie te mogen voortzetten. Graag dank ik de Voorzitter van de Franse Senaat, de heer Jean-Pierre Bel, voor de voortreffelijke organisatie en gastvrije ontvangst.

Het is zeer opportuun met elkaar van gedachten te wisselen over het zeer actuele onderwerp van deze conferentie: de internationale economische en financiële crisis en de rol van parlementen in het bestrijden van die crisis. Dat het hier gaat om een buitengewoon belangrijk onderwerp moge duidelijk zijn. Een blik op de diepe sporen die de crisis de afgelopen jaren heeft nagelaten in het Europese landschap, spreekt boekdelen. Door de achtereenvolgende manifestaties van een kredietcrisis, een bankencrisis en een schuldencrisis, loopt de werkloosheid op - met name de jeugdwerkloosheid -, staan banken onder DRUK, stagneert de huizenmarkt en kloppen deurwaarders dagelijks bij verschillende lidstaten aan.

Al deze ernstige economische problemen vragen om een gepaste reactie van de bestuurders van de Europese Unie. Nederland heeft, net als de meeste andere landen, in een kort tijdsbestek twee belangrijke nieuwe verdragen ondertekend. Dat voor het "European Stability Mechanism" en dat voor "Stability, Coordination and Governance in the Economic and Monetary Union". Gezien de omvang van de

bedragen en de scherpste van regels die hiermee gepaard gaan, dient de rol van parlementen hierbij zeer serieus genomen te worden.

Wat ik hier wil aanstippen is wat, in mijn opinie, parlementen kunnen doen: bijdragen aan de stabiliteit van de Eurozone door toezicht te houden op goed bestuur in de lidstaten en door het creëren van maatschappelijk draagvlak.

Maar eerst de vraag: wat willen we voorkomen? Als het gaat om de rol van parlementen, dan denk ik dat velen van ons het idee hebben dat het, in essentie, gaat over het voorkomen van uitholling van het *nationale* parlementaire budgetrecht. We hebben dat recht enigszins voelen wankelen bij de nationale kredietcrises en de gerelateerde bankencrisis. Momenteel voelen wij dit bij de oplossingen voor de schulden crisis. Het idee controle te verliezen komt voort uit DE snelle besluitvorming die gepaard gaat met noodmaatregelen, geheimhouding uit angst voor speculatie op de financiële markten en misschien een niet altijd bevredigende terugkoppeling vanuit Brussel. Al deze zaken raken de essentie van het budgetrecht: het vooraf autoriseren van overheidsuitgaven.

Vervolgens, hoe kunnen we dit voorkomen? Artikel 13 van het nieuwste verdrag inzake *economic governance* geeft ons aanleiding eens goed na te denken over de organisatie van de parlementaire controle over de eurozone. Het artikel moedigt aan tot het opzetten van een conferentie van het Europees parlement en de nationale parlementen van de verdragsluitende partijen samen. Het doel van die conferentie zou zijn om het budgettaire beleid en het overig beleid uit het nieuwe verdrag te bespreken.

In de afgelopen maanden zijn hiertoe verschillende suggesties gedaan en zijn ook vele vragen opgeworpen. Hoe dient de balans ingevuld te worden tussen controle van het

Europees parlement en de nationale democratische huizen? Willen we hiertoe een effectieve dialoog tussen de Europese Commissie en de nationale parlementen? Is de COSAC misschien het meest passende forum voor deze controle? Wat is de ervaring van de Frans-Duitse parlementaire werkgroep op dit punt? Het zijn allemaal punten waar we vandaag hopelijk onze ideeën en ervaringen over kunnen uitwisselen.

De ideeën over de invulling van "artikel 13" in het Nederlandse parlement zijn nog niet uitgekristalliseerd. Ikzelf wil in de komende weken de commissies van Financiën en Europese Samenwerkingsorganisaties raadplegen over dit belangrijke onderwerp. Ik hoop dat wij vandaag ervaringen kunnen uitwisselen, zodat we tegen de tijd dat wij bijeen zijn voor de Speakersconferentie in april, wij meer definitieve standpunten kunnen formuleren.

Maar niet alleen de vraag welk forum wij moeten gebruiken verdient onze aandacht. Ook dienen we na te denken over hoe wij de informatiepositie van onze parlementen kunnen versterken. Eén van de zaken die wij daarvoor nodig hebben is een adequate en transparante verantwoording van bestedingen. De nationale parlementen hebben onder grote druk groen licht gegeven voor massieve steun aan het "European Stability Mechanism". Burgers zijn daar heel kritisch over, dus wij, als parlementen, moeten goede controle uitoefenen op de rechtmatigheid, de doeltreffendheid en het risicomangement van de uitgaven uit dit noodfonds.

Van belang is dat we als parlementen kunnen beschikken over rapportages - *openbare rapportages* - van de Board of Auditors. Onze parlementen kunnen voorts een constructieve rol spelen bij de invulling van de "by laws" die de ministers van Financiën op basis van artikel 30 van dit verdrag gaan vaststellen. Laten wij die kans niet missen. Waar wij vooraf onder grote druk voor akkoord tekenden - ik

denk aan het tijdelijke noodfonds -, moet de uitvoering onder het wakend oog van de Board of Auditors op juiste en effectieve wijze ter hand worden genomen.

Als wij, als parlementen, hart hebben voor de euro maar tevens voor goed bestuur, dienen we inderdaad te komen tot een bevredigend niveau van parlementaire controle op de *economic governance* van de EU en de Eurozone. Waar mogelijk en desgewenst, zouden wij deze met elkaar kunnen afstemmen. Maar de vraag blijft hoe, zeker nu we niet de illusie kunnen hebben alles te kunnen coördineren. Coördinatie in praktische als ook in strategische zin is een grote uitdaging en daarvoor is flexibiliteit nodig. Flexibiliteit in denken en in handelen. Evenwel, het woord flexibiliteit is ook weer weinig concreet en ieder medicijn heeft zijn bijwerkingen. Europa is en blijft, inderdaad, wikkelen en wegen.

Naast het controleren op goed bestuur spelen onze parlementen een grote rol bij het creëren van maatschappelijk draagvlak en vertrouwen van burgers in de nationale en Europese instellingen. Zeker in het licht van vergaande bezuinigingen en begrotingssoberheid is het van belang dat burgers zich vertegenwoordigd voelen door hun parlementen. Het mag niet zo zijn dat zij het idee hebben dat ze hun grieven alleen via de straat, middels protest en middels staking, kenbaar kunnen maken. Een goed georganiseerde en effectieve parlementaire controle op het bestuur van de Eurozone kan hierbij helpen, zeker wanneer duidelijk is dat de budgettaire autoriteit van nationale parlementen ten volste wordt gerespecteerd.

Als nationale parlementen en als senaten gaan wij nu door een belangrijke fase in de ontwikkeling van ons Europese continent. Samen kunnen we helpen de Europese Unie crisisbestendig te maken, waardoor ook voor de toekomst vrede, welvaart en geluk voor onze burgers gewaarborgd zijn.